

Zajištění závazku

V rámci tzv. preventivního regresu (§ 511 odst. 2 obč. zák.) dlužníku, vůči němuž věřitel uplatnil pohledávku v rozsahu vyšším, než odpovídá jeho podílu na dluhu ve vzájemném poměru spoludlužníků, zákon nepřiznává právo požadovat (domáhat se žalobou o splnění) na ostatních solidárních dlužnících, aby mu podíl na ně připadající zaplatili. Takovým „plněním“ by dluh „plnivšího“ spoludlužníka vůči věřiteli nejenže nezanikl, ale v případě, že by si dlužník, kterému bylo takto „plněno“, poskytnuté „plnění“ ponechal, by jeho důsledkem (při absenci jiné dohody mezi takovými spoludlužníky) byl vznik bezdůvodného obohacení ve vztahu spoludlužníků. Uvedené je nezbytné modifikovat v případech, kdy věřitel vůči některému ze solidárních dlužníků uplatní pohledávku v rozsahu převyšujícím jeho podíl ve vzájemném poměru spoludlužníků, a na majetek jiného solidárního dlužníka je prohlášen konkurs (§ 12a zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání). Nelze totiž upřít dlužníku, aby i v situaci, kdy sám věřiteli nad částku odpovídající jeho podílu ničeho neplnil, přihlásil do konkursu vedeného na majetek solidárního dlužníka pohledávku vázanou na podmínku (§ 20 odst. 4 ZKV), spočívající v tom, že věřiteli pohledávku v rozsahu převyšujícím jeho podíl uhradí. V takovém případě již nepůjde o tzv. preventivní regres (§ 511 odst. 2 obč. zák.), nýbrž o regres následný (§ 511 odst. 3 obč. zák.); jiná právní kvalifikace na výše vymezeném oprávnění dlužníka však nic nemění. Přitom důsledkem skutečnosti, že na majetek dvou solidárních dlužníků byl prohlášen konkurs a věřitelé přihlásili své pohledávky do obou konkursů, je, že právo přihlásit takové podmíněné pohledávky vzniká oběma dlužníkům (správcům jejich konkursních podstat).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 ICdo 121/2022-204 ze dne 29.11.2023)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně B. Š., zastoupené Mgr. D.P., advokátem, se sídlem v Č.B., proti žalovanému M. V., o určení pravosti přihlášené pohledávky pro dobu, po kterou trvalo insolvenční řízení, vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 42 ICm 3848/2020, jako incidenční spor v insolvenční věci žalovaného, vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 44 INS 32507/2014, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 11. května 2022, č. j. 42 ICm 3848/2020, 103 VSPH 503/2021-135 (KSCB 44 INS 32507/2014), tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Krajský soud v Českých Budějovicích (dále jen „insolvenční soud“) rozsudkem ze dne 28. ledna 2021, č. j. 42 ICm 3848/2020-67, zamítl žalobu, kterou se žalobkyně (B. Š.) domáhala vůči (původní) žalované (JUDr. Dagmar Říhové, jako insolvenční správkyň dlužníka M. V. – dále též jen „dlužník“ nebo „žalovaný“) určení pravosti pohledávky ve výši 157.789,73 Kč, uplatněné přihláškou pohledávky P14-1 v insolvenčním řízení vedeném u insolvenčního soudu pod sp. zn. 44 INS 32507/2014 (výrok I.) a uložil žalobkyni zaplatit (původní) žalované na nákladech řízení částku 10.543,-Kč (výrok II.).

Vrchní soud v Praze k odvolání žalobkyně rozsudkem ze dne 11. května 2022, č. j. 42 ICm 3848/2020, 103 VSPH 503/2021-135 (KSCB 44 INS 32507/2014), potvrdil rozsudek insolvenčního soudu (první výrok) a určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

Ze skutkových zjištění soudů obou stupňů (ve vazbě na obsah spisu) plyne, že:

1) K návrhu žalobkyně (ze dne 1. prosince 2014) insolvenční soud usnesením ze dne 8. ledna 2016, č. j. KSCB 27 INS 32507/2014-A-42, zjistil úpadek dlužníka, prohlásil na jeho majetek konkurs a insolvenční správce dlužníka ustanovil JUDr. Dagmar Říhovou.

2) Usnesením ze dne 20. srpna 2014, č. j. KSCB 26 INS 13858/2014-A-15, insolvenční soud (mimo jiné) zjistil (k návrhu žalobkyně) úpadek žalobkyně, povolil jí oddlužení, a insolvenčním správcem žalobkyně ustanovil společnost Růnová v. o. s.; usnesením ze dne 10. prosince 2015, č. j. KSCB 26 INS 13858/2014-B-58, (mimo jiné) schválil oddlužení žalobkyně plněním splátkového kalendáře.

3) Wüstenrot - stavební spořitelna a. s. (dále jen „zajištěný věřitel“) přihlásil do insolvenčních řízení dlužníka a žalobkyně pohledávky ze smluv o překlenovacím úvěru a úvěru ze stavebního spoření ke smlouvě o stavebním spoření (ze dne 22. května 2009 a ze dne 7. srpna 2009), uzavřených s dlužníkem a žalobkyní (jako solidárními úvěrovými dlužníky), č. 31784303 ve výši jistiny 750.000,- Kč s příslušenstvím (dále jen „smlouva o úvěru 303“) a č. 33276468 ve výši jistiny 260.136,39 Kč s příslušenstvím (dále jen „smlouva o úvěru 468“), a to jako pohledávky zajištěné (mimo jiné) zástavním právem k (označené) bytové jednotce a ke společným částem (označené) budovy a pozemku (dále též jen „zajištěný majetek“) vzniklým na základě zástavních smluv (ze dne 22. května 2009 a ze dne 7. srpna 2009); spoluvlastníky zajištěného majetku (každý v rozsahu ideální poloviny) byli dlužník a žalobkyně.

4) Dne 2. března 2016 přihlásila žalobkyně do insolvenčního řízení dlužníka (mimo jiné) pohledávku č. 1 ze smlouvy o úvěru 303 ve výši 355.607,96 Kč a pohledávku č. 2 ze smlouvy o úvěru 468 ve výši 127.630,- Kč, a to jako pohledávky podmíněné, s tím, že spoludlužníkem obou pohledávek je (vedle žalobkyně) dlužník a zajištěný věřitel uplatnil tyto pohledávky „zcela“ v insolvenčním řízení vedeném na její majetek jako zajištěné (zástavním právem k zajištěnému majetku). Insolvenční správce dlužníka popřela pohledávku č. 1 ze smlouvy o úvěru 303 na přezkumném jednání dne 7. října 2020 v rozsahu částky 157.789,73 Kč (po částečném zpětvzetí).

5) Kupní smlouvou ze dne 18. října 2016 insolvenční správce dlužníka a insolvenční správce žalobkyně (jako prodávající) a A. a G. P. (jako kupující) uzavřeli kupní smlouvu, jejímž předmětem byl zajištěný majetek; kupní cena ve výši 1.200.000,- Kč byla před podpisem smlouvy zaplacená do insolvenčních řízení dlužníka a žalobkyně v částkách po 600.000,- Kč.

6) Usnesením ze dne 7. března 2017, č. j. KSCB 44 INS 32507/2014-B-35, insolvenční soud vyslovil souhlas s tím, aby insolvenční správce dlužníka vydala zajištěnému věřiteli (mimo jiné) výtěžek zpeněžení (poloviny) zajištěného majetku v úhrnné výši 510.879,97 Kč, z toho na pohledávku z úvěru 468 ve výši 308.192,71 Kč a na pohledávku z úvěru 303 ve výši 202.687,26 Kč.

7) Usnesením ze dne 15. března 2017, č. j. KSCB 41 INS 13858/2014-B-124, vyslovil insolvenční soud souhlas s tím, aby insolvenční správce žalobkyně vydal zajištěnému věřiteli výtěžek zpeněžení (poloviny) zajištěného majetku ve výši 518.566,73 Kč.

8) Rozsudkem ze dne 12. června 2020, č. j. 40 Icm 3451/2019-91, insolvenční soud (mimo jiné) určil, že pohledávka žalobkyně ve výši 355.607,96 Kč, přihlášená do insolvenčního řízení dlužníka pod P14-1, nadále trvá.

9) Vrchní soud v Praze k odvolání (tamní) žalované (JUDr. Dagmar Říhové, jako insolvenční správce dlužníka) rozsudkem ze dne 12. října 2020, č. j. 40 Icm 3451/2019, 104 VSPH 553/2020-146 (KSCB 44 INS 32507/2014), potvrdil rozsudek insolvenčního soudu (ze dne 12. června 2020) ve výroku o určení trvání pohledávky v rozsahu částky 157.789,73 Kč; ve zbývající části jej

zrušil a řízení ohledně této částky zastavil. Odvolací soud – odkazuje na ustanovení § 186 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – předeslal, že žalobkyní přihlášená (podmíněná) pohledávka z titulu regresu dle smlouvy o úvěru 303 nebyla zařazena (v insolvenčním řízení dlužníka) na přezkumné jednání po dobu, po kterou pohledávku z této smlouvy uplatňoval zajištěný věřitel, s tím, že bude přezkoumána až poté, kdy skončí účast zajištěného věřitele v insolvenčním řízení. Přitom účelem incidenčního sporu podle ustanovení § 186 odst. 2 insolvenčního zákona, který je fakticky přezkumem usnesení o ukončení účasti věřitele podle ustanovení § 186 odst. 1 insolvenčního zákona, není přezkoumání pravosti nebo výše pohledávky.

10) Žalobou došlou insolvenčnímu soudu dne 5. listopadu 2020 se žalobkyně domáhala vůči (původní) žalované určení pravosti pohledávky za dlužníkem z titulu regresního nároku podle ustanovení § 511 odst. 3 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“), ve výši 157.789,73 Kč, s tím, že na pohledávku zajištěného věřitele ze smlouvy o úvěru 303 uhradila (v rámci insolvenčního řízení vedeného na její majetek) částku 518.566,73 Kč, zatímco dlužník (v rámci insolvenčního řízení vedeného na jeho majetek) jen částku 202.687,26 Kč.

Na tomto základě odvolací soud – cituje ustanovení § 497 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“), ustanovení § 152, § 155 odst. 1 a § 165 odst. 1 a 2 obč. zák. a ustanovení § 298 odst. 1 insolvenčního zákona, a vycházejí dále (i) z toho, že usnesením ze dne 1. února 2021, č. j. KSCB 41 INS 13858/2014-B-183, insolvenční soud (mimo jiné) vzal na vědomí splnění oddlužení žalobkyně a přiznal jí osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu, v němž nebyly dosud uspokojeny, od pohledávek věřitelů, k nimž se v insolvenčním řízení nepřihlíželo a kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili, ač tak učinit měli, včetně pohledávek ručitelů a jiných osob, které měly vůči dlužníci pro tyto pohledávky právo postihu – dospěl (shodně se soudem insolvenčním) k následujícím závěrům:

a) Zajištěný věřitel poskytl žalobkyni a dlužníku (smlouvami o úvěru 303 a 468) finanční prostředky, které se tito zavázali vrátit společně a nerozdílně v pravidelných měsíčních splátkách; uzavřením těchto smluv se žalobkyně a dlužník stali (v obou případech) obligačními (osobními) spoludlužníky zajištěného věřitele. Pohledávky plynoucí z těchto smluv byly zajištěny zástavním právem k (označené) bytové jednotce, jejímiž podílovými spoluvlastníky (každý v rozsahu jedné poloviny) byli žalobkyně a dlužník. Za účelem úhrady jejich společných závazků vůči zástavnímu věřiteli byla (označená) bytová jednotka (zástava) zpeněžena a kupní cena (částka 1.200.000,- Kč) byla rovným dílem „rozdělena“ do insolvenčních řízení žalobkyně a dlužníka. V těchto insolvenčních řízeních byly zjištěné pohledávky zajištěného věřitele „ve výsledku zcela uspokojeny“.

b) Žalobkyni nemohl vzniknout nárok z titulu následného regresu, neboť v obou insolvenčních řízeních byla na úhradu pohledávek zajištěného věřitele použita částka odpovídající hodnotě spoluvlastnického podílu žalobkyně a dlužníka na zpeněžené zástavě (polovině výtěžku zpeněžení). Přitom není rozhodné – pokračoval odvolací soud – jak konkrétně bylo v rámci insolvenčních řízení žalobkyně a dlužníka naloženo „s příslušnými polovinami výtěžku ze zpeněžené zástavy“, tj. v jakém rozsahu a na které pohledávky zajištěného věřitele byla ta která polovina výtěžku zpeněžení vydána zajištěnému věřiteli v jednotlivých insolvenčních řízeních, když zajištěné pohledávky byly v plné výši uspokojeny (a zanikly) společným plněním žalobkyně a dlužníka, které odpovídalo jejich spoluvlastnickým podílům na zástavě (a jejich podílu na závazcích odpovídajících zajištěným pohledávkám ze smluv o úvěru).

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně, podáním datovaným 1. srpna 2002, a odeslaným z datové schránky advokáta Mgr. Dušana Petrlika (č. l. 146 až 148), dovolání, které má za přípustné k řešení (dosud Nejvyšším soudem nezodpovězené) právní otázky, zda při existenci souběžně existujících spoludlužnických vztahů, u nichž byly splněny podmínky pro vznik následného regresu, má soud ex offio (při neexistenci jakékoli dohody spoludlužníku o této věci) provést vypořádání a

zápočty potencionálních regresních nároků.

Přitom akcentuje, že z usnesení insolvenčního soudu ze dne 7. března 2017 a ze dne 15. března 2017 plyne, že částka 508.528,66 Kč byla vyplacena zajištěnému věřiteli z majetkové podstaty žalobkyně (jen) na úhradu pohledávky ze smlouvy o úvěru 303. Pro dovolací řízení je tak podstatný postup odvolacího soudu, který „provedl vypořádání dvou vedle sebe existujících spoludlužnických vztahů (týkajících se dvou úvěrových smluv)“, a uzavřel, že „pokud bylo v součtu na obě smlouvy plněno, jak to odpovídá podílu spoluvlastníků na obligačním závazku, nemohl žalované následný regres u jedné ze smluv vzniknout“.

V této souvislosti dospívá dovolatelka k závěru, podle něhož nemá na vznik regresního nároku vliv, jaký byl zdroj plnění a zda šlo o plnění dobrovolné nebo nucené (prostřednictvím exekuce, prodeje zástavy či insolvence). Naopak považuje za rozhodující, že na pohledávku ze smlouvy o úvěru 303 plnila v rozsahu částky 508.528,66 Kč, která o 157.789,73 Kč převyšovala její podíl na této pohledávce ve vzájemném vztahu spoludlužníků (žalobkyně a dlužníka).

Proto požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil.

Následně jsou ve spise žurnalizována další dvě podání žalobkyně (č. l. 149 až 176 a č. l. 178 až 191), jejichž obsah je shodný; tato podání (podepsaná jen žalobkyní) byla insolvenčnímu soudu doručena poštou a osobně. K označeným podáním žalobkyně Nejvyšší soud nepřihlížel, když nebyla podepsána jejím zástupcem (§ 241 odst. 1 a 4 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu – dále jen „o. s. ř.“).

V průběhu dovolacího řízení insolvenční soud usnesením ze dne 17. března 2023, č. j. KSCB 46 INS 32507/2014-B-241, zrušil konkurs na majetek dlužníka, poté, kdy na základě usnesení ze dne 19. ledna 2021, č. j. KSCB 44 INS 32507/2014-B-162, a ze dne 24. června 2022, č. j. KSCB 46 INS 32507/2014-B-208, byly v plném rozsahu splněny zjištěné pohledávky přihlášených věřitelů [§ 308 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona]. V souladu s ustanovením § 159 insolvenčního zákona se od skončení insolvenčního řízení předmětný spor považuje za spor o určení pravosti pohledávky pro dobu, po kterou trvalo insolvenční řízení, přičemž jeho účastníkem se stal dnem skončení insolvenčního řízení místo dosavadní žalované (insolvenční správkyne dlužníka) bez dalšího dlužník, s nímž Nejvyšší soud dále jednal jako se žalovaným [§ 159 odst. 1 písm. a), odst. 4 a 5 insolvenčního zákona].

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., a to k řešení právní otázky týkající se předpokladů pro vznik pohledávky z regresního nároku (§ 511 odst. 3 obč. zák.) přihlášené žalobkyní do insolvenčního řízení dlužníka jako pohledávky podmíněné (§ 183 insolvenčního zákona), dosud Nejvyšším soudem nezodpovězené.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Vzhledem k datu uzavření smluv o úvěrech 303 a 468 (a zástavních smluv) [květen a srpen 2009] je pro další úvahy rozhodný výklad zákona č. [40/1964](#) Sb. a zákona č. [513/1991](#) Sb. ve znění účinném do 31. prosince 2013 (§ 3028 odst. 3 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku).

Rozhodné znění níže citovaných ustanovení insolvenčního zákona (do 31. května 2019) se podává z čl. II zákona č. [31/2019](#) Sb., kterým se mění zákon č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších

předpisů, zákon č. [6/2002](#) Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [312/2006](#) Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Podle ustanovení § 497 obch. zák. smlouvou o úvěru se zavazuje věřitel, že na požádání dlužníka poskytne v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a dlužník se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky.

Podle ustanovení § 152 obč. zák. zástavní právo slouží k zajištění pohledávky pro případ, že dluh, který jí odpovídá, nebude včas splněn s tím, že v tomto případě lze dosáhnout uspokojení z výtěžku zpeněžení zástavy.

Podle ustanovení § 165 obč. zák., není-li pohledávka zajištěná zástavním právem splněna včas, má zástavní věřitel právo na uspokojení své pohledávky z výtěžku zpeněžení zástavy. Totéž právo má zástavní věřitel, jestliže pohledávka byla po své splatnosti splněna jen částečně nebo nebylo-li splněno příslušenství pohledávky (odstavec 1). Vznikne-li na zástavě více zástavních práv, uspokojují se zajištěné pohledávky postupně v pořadí určeném podle doby vzniku zástavních práv (odstavec 2).

Podle ustanovení § 511 obč. zák., jestliže je právním předpisem nebo rozhodnutím soudu stanoveno, nebo účastníky dohodnuto, anebo vyplývá-li to z povahy plnění, že více dlužníků má témuž věřiteli splnit dluh společně a nerozdílně, je věřitel oprávněn požadovat plnění na kterémkoli z nich. Jestliže dluh splní jeden dlužník, povinnost ostatních zanikne (odstavec 1). Není-li právním předpisem nebo rozhodnutím soudu stanoveno, anebo účastníky dohodnuto jinak, jsou podíly na dluhu všech dlužníků ve vzájemném poměru stejné. Dlužník, proti němuž byl uplatněn nárok vyšší, než odpovídá jeho podílu, je povinen bez zbytečného odkladu vyrozumět o tom ostatní dlužníky a dát jim příležitost, aby uplatnili své námitky proti pohledávce. Může na nich požadovat, aby dluh podle podílů na ně připadajících splnili nebo aby jej v tomto rozsahu dluhu jinak zbavili (odstavec 2). Jestliže dlužník v rozsahu uplatněného nároku dluh sám splnil, je oprávněn požadovat náhradu na ostatních podle jejich podílů. Pokud nemůže některý z dlužníků svůj podíl splnit, rozvrhne se tento podíl stejným dílem na všechny ostatní (odstavec 3).

Podle ustanovení § 173 insolvenčního zákona věřitelé podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu od zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku. K přihláškám, které jsou podány později, insolvenční soud nepřihlíží a takto uplatněné pohledávky se v insolvenčním řízení neuspokojují. Věřitelé vykonatelných pohledávek na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu kdykoli v průběhu insolvenčního řízení, pokud v trestním řízení o tomto trestném činu byl zajištěn majetek v majetkové podstatě dlužníka a přihláška pohledávky byla podána v době, kdy zajištění podle trestního řádu trvá (odstavec 1). Přihlásit lze i pohledávku nesplatnou nebo pohledávku vázanou na podmínku. Pohledávky věřitelů vázané na splnění rozvazovací podmínky se považují v insolvenčním řízení za nepodmíněné, dokud rozvazovací podmínka není splněna. Na pohledávky věřitelů vázané na splnění odkládací podmínky nemá zahájení insolvenčního řízení vliv (odstavec 3).

Podle ustanovení § 183 insolvenčního zákona přihláškou pohledávky, kterou zajišťují věci, práva pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty třetích osob, není dotčeno právo věřitele domáhat se uspokojení pohledávky z tohoto zajištění (odstavec 1). Přihláškou pohledávky není dotčeno ani právo věřitele domáhat se uspokojení pohledávky po kterékoli z osob odpovídajících mu společně a nerozdílně s dlužníkem; o právu věřitele požadovat plnění od dlužníka ručitele, včetně bankovní záruky a zvláštních případů ručení, to platí obdobně (odstavec 2). Osoby, od kterých může věřitel

požadovat plnění podle odstavců 1 a 2, mohou pohledávku, která by jim proti dlužníku vznikla uspokojením věřitele, přihlásit jako pohledávku podmíněnou. Jestliže však věřitel takovou pohledávku přihlásí, mohou se jí tyto osoby v rozsahu, v němž pohledávku uspokojí, v insolvenčním řízení domáhat místo něj bez zřetele k tomu, zda ji přihlásily, s tím, že pro jejich vstup do řízení platí přiměřeně § 18; návrh podle tohoto ustanovení mohou podat samy.

Podle ustanovení § 298 odst. 1 insolvenčního zákona zajištění věřitelé mají právo, aby jejich pohledávka byla uspokojena z výtěžku zpeněžení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, jimiž byla zajištěna.

Podle ustanovení § 409 odst. 3 insolvenčního zákona majetek, který slouží k zajištění, zpeněží insolvenční správce po schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře, nejdříve však po zjištění pravosti výše a pořadí zajištěné pohledávky, požádá-li o to zajištěný věřitel. Výtěžek zpeněžení vydá zajištěnému věřiteli; přitom postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení zajištění v konkursu.

Nejvyšší soud v první řadě předesílá, že již v rozsudku ze dne 23. září 2008, sp. zn. 29 Cdo 5276/2008, uveřejněném pod číslem 72/2011 (dále jen „R 72/2011“), formuloval a odůvodnil závěry, podle nichž:

1) Ustanovení § 511 obč. zák. upravuje mimo jiné otázku podílů solidárních dlužníků na dluhu v jejich vzájemném poměru, notifikační povinnost dlužníka, vůči němuž byl uplatněn nárok vyšší, než odpovídá jeho podílu ve vztahu k ostatním dlužníkům a dále tzv. preventivní regres dlužníka, vůči němuž věřitel uplatnil nárok v částce vyšší, než odpovídá jeho podílu (ve vnitřním poměru spoludlužníků), proti ostatním solidárním dlužníkům. Tzv. preventivní regres přitom spočívá v právu dlužníka požadovat, dříve, než vůči věřiteli splní závazek v rozsahu přesahujícím jeho podíl (posuzováno ve vzájemném vnitřním poměru spoludlužníků), aby dluh podle podílu na ně připadajících splnili, nebo aby jej v tomto rozsahu dluhu jinak zbavili (např. uplatněním vlastních námitek proti dluhu) [k tomu srov. např. Karel Eliáš a kolektiv. Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 2. svazek. § 488 - 880, Linde Praha a. s., 2008, str.1461-1462].

2) V rámci tzv. preventivního regresu (§ 511 odst. 2 obč. zák.) tak dlužníku, vůči němuž věřitel uplatnil pohledávku v rozsahu vyšším, než odpovídá jeho podílu na dluhu ve vzájemném poměru spoludlužníků, zákon nepřiznává právo požadovat (domáhat se žalobou o splnění) na ostatních solidárních dlužnících, aby mu podíl na ně připadající zaplatili (v právní teorii viz např. Lavický, P. Solidární závazky. 1. vydání. Praha: C H. Beck, 2004, str. 129-130). Takovým „plněním“ by dluh „plnivšího“ spoludlužníka vůči věřiteli nejenže nezankl, ale v případě, že by si dlužník, kterému bylo takto „plněno“, poskytnuté „plnění“ ponechal, by jeho důsledkem (při absenci jiné dohody mezi takovými spoludlužníky) byl vznik bezdůvodného obohacení ve vztahu spoludlužníků.

3) Shora formulované obecné závěry je přitom nezbytné modifikovat v případech, kdy věřitel vůči některému ze solidárních dlužníků uplatní pohledávku v rozsahu převyšujícím jeho podíl ve vzájemném poměru spoludlužníků, a na majetek jiného solidárního dlužníka je prohlášen konkurs (§ 12a zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání – dále jen „ZKV“). Nelze totiž upřít dlužníku, aby i v situaci, kdy sám věřiteli nad částku odpovídající jeho podílu ničeho neplnil, přihlásil do konkursu vedeného na majetek solidárního dlužníka pohledávku vázanou na podmínku (§ 20 odst. 4 ZKV), spočívající v tom, že věřiteli pohledávku v rozsahu převyšujícím jeho podíl uhradí. V takovém případě již nepůjde o tzv. preventivní regres (§ 511 odst. 2 obč. zák.), nýbrž o regres následný (§ 511 odst. 3 obč. zák.); jiná právní kvalifikace na výše vymezeném oprávnění dlužníka však nic nemění. Přitom důsledkem skutečnosti, že na majetek dvou solidárních dlužníků byl prohlášen konkurs a věřitelé přihlásili své pohledávky do obou konkursů, je, že právo přihlásit takové podmíněné pohledávky vzniká oběma dlužníkům (správcům jejich konkursních podstat).

V insolvenčních poměrech se (obecně) k možnosti uplatnění pohledávky z titulu následného regresu Nejvyšší soud (kladně) vyjádřil např. v důvodech rozsudků ze dne 30. září 2015, sen. zn. 29 ICdo 19/2013, a ze dne 28. listopadu 2019, sen. zn. 29 ICdo 165/2017.

Ve skutkových poměrech projednávané věci, kdy zajištěný věřitel přihlásil do insolvenčních řízení vedených na majetek žalobkyně a žalovaného pohledávky ze smluv o úvěru 303 a 468 (tj. pohledávky, jejichž solidárními dlužníky byli žalobkyně a žalovaný), tak nemá Nejvyšší soud žádné pochybnosti o tom, že žalobkyně přihlásila do insolvenčního řízení žalovaného jako podmíněné pohledávky z titulu následného regresu [pro případ, že by v insolvenčním řízení vedeném na její majetek uhradila zajištěnému věřiteli více, než by odpovídalo jejímu podílu ve vzájemném vztahu obou dlužníků (§ 511 odst. 3 obč. zák.)] v souladu s ustanovením § 173 odst. 3 insolvenčního zákona a obecným právním principem „vigilantibus iura skripta sunt“ (bdělým náležejí práva).

Zbývá tak posoudit, zda žalobkyni vůči žalovanému pohledávka z titulu následného regresu (v důsledku plnění na pohledávku zajištěného věřitele ze smlouvy o úvěru 303) skutečně vznikla.

Pro takové posouzení je především významné, že: a) zajištěný věřitel přihlásil pohledávky ze smluv o úvěru 303 a 468 v rámci insolvenčních řízení žalobkyně i žalovaného, b) uplatnil právo na jejich uspokojení ze zajištění, a c) tyto pohledávky byly v insolvenčních řízeních plně uspokojeny (zajištěný majetek, jehož rovnodílnými spoluvlastníky byli žalobkyně a žalovaný, byl zpeněžen kupní smlouvou ze dne 18. října 2016 za částku 1.200.000,- Kč, která byla rozdělena rovným dílem do obou insolvenčních řízení, a výtěžek zpeněžení byl použit na úhradu přihlášených pohledávek zajištěného věřitele).

V insolvenčním řízení žalobkyně, jejíž úpadek byl řešen oddlužením plněním splátkového kalendáře, a která byla osobní i zástavní dlužnicí, mohly být pohledávky zajištěného věřitele uspokojeny jen z výtěžku zpeněžení zajištěného majetku, a to bez zřetele k tomu, zda výtěžek zpeněžení postačoval k plnému uspokojení zajištěného věřitele; srov. ustanovení § 409 odst. 3 insolvenčního zákona, ve znění účinném do 31. května 2019, a závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2018, sen. zn. 29 NSČR 150/2016, a rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 2. prosince 2021, sen. zn. 29 NSČR 125/2020, uveřejněných pod čísly 91/2019 a 92/2022 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 91/2019“ a „R 92/2022“).

Oproti tomu v insolvenčním řízení žalovaného, jehož úpadek byl řešen konkursem, a který byl rovněž osobním i zástavním dlužníkem, mohly být pohledávky zajištěného věřitele uspokojeny nejen z výtěžku zpeněžení zajištěného majetku, nýbrž i (v případě, kdyby výtěžek zpeněžení nepostačoval k plnému uspokojení zajištěného věřitele) jako ostatní (nezajištěné) pohledávky; srov. ustanovení § 165 odst. 1 a § 167 odst. 1 věta první insolvenčního zákona, v témže znění, a opět R 91/2019 a R 92/2022.

Za stavu, kdy žalobkyně i žalovaný plnili na pohledávky z obou úvěrů (v rámci svých insolvenčních řízení) jen „zajištěným majetkem“ (tím, že byl zpeněžen) [viz např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2009, sp. zn. 29 Odo 1343/2006, uveřejněného pod číslem 58/2010 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek], a to každý v rozsahu jeho jedné poloviny, a kdy jim zajištěný věřitel poskytl oba úvěry právě za účelem pořízení zajištěného majetku (jinak řečeno, oba měli z těchto úvěrů stejný prospěch) [srov. např. obdobně důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2013, sp. zn. 33 Cdo 856/2012], nemá ani Nejvyšší soud žádné pochybnosti o tom, že jim (jen) na základě plnění „zajištěným majetkem“ na obě smlouvy o úvěru nevznikly vzájemné pohledávky z titulu následného regresu podle ustanovení § 511 odst. 3 obč. zák. Skutečnost, že v insolvenčním řízení žalovaného byla pohledávka zajištěného věřitele ze smlouvy o úvěru 468 (shora popsáným způsobem) uhrazena (vzhledem k pořadí zástavního práva a době rozhodování o vydání výtěžku zpeněžení) v rozsahu vyšším, než činil jeho podíl ve vzájemném poměru obou solidárních dlužníků, a naopak v insolvenčním řízení žalobkyně byla z těchto důvodů uhrazena pohledávka zajištěného

věřitele ze smlouvy o úvěru 303 v rozsahu vyšším, než činil její podíl ve vzájemném poměru obou solidárních dlužníků, je v této souvislosti právně nevýznamná.

Na tomto závěru nic nemění ani výsledek incidenčního sporu vedeného u insolvenčního soudu pod sp. zn. 40 ICm 3451/2019, v němž bylo určeno, že pohledávka žalobkyně za žalovaným v (původní) výši 355.607,96 Kč přihlášená do insolvenčního řízení dlužníka pod P14-1 (tj. pohledávka z titulu regresního nároku vztahujícího se ke smlouvě o úvěru 303) nadále trvá (§ 186 odst. 2 insolvenčního zákona), když v tomto řízení byla prověřována jen (ne)správnost usnesení ze dne 16. října 2019, č. j. KSCB 44 INS 32507/2014-P14-4, jímž insolvenční soud ukončil (ohledně označené pohledávky) účast žalobkyně v insolvenčním řízení dlužníka, a nikoli pravost přihlášené pohledávky.

Jelikož se dovolatelce prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu nepodařilo zpochybnit věcnou správnost rozhodnutí odvolacího soudu, Nejvyšší soud (vzhledem k absenci vad řízení, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti – § 242 odst. 3 o. s. ř.) dovolání zamítl [§ 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř.].

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělků \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)
- [Dokazování](#)
- [Bolestné](#)